

PROGRES ȘI CULTURĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ — SOCIALĂ — LITERARĂ

CUPRINSUL:

- «Christos se naște, măriți-L» *N. Gherlan*
Conducerea de sine a clasei *Ion Comănescu*
Erotica lui Eminescu *Natalia Popescu*
Folclorul românesc și însemnătatea lui *A. Șara*
Punctul de vedere muzical, în studiul
muzicii populare *C. Zamfir*
Cursurile de vară ale Asociației Generale
a Învățătorilor, ținute la Piatra-Neamț *Mihail Moldovanu*
Recenzie asupra romanului «1907» de C.
Petrescu *Munteanu*
REVISTE (A. Șara).

ANUL VII.

No. 10.

Decembrie 1937.

„Christos se naște, măriți-L.“

Iarna începe să-și cearnă fulgii albi, îmbrăcând pământul în haina nevinovăției. Odată cu căderea primilor fulgi de zăpadă încolțește și bucuria în sufletul fraged al copiilor, pe deoparte pentru că au ocazia să-și reia obişnuitul sport legat de acest anotimp, iar pe de alta, că le trezește, prin asociație, apropierea unui şir nesfârşit de sărbători. Gospodarii se bucură, fiindcă acest anotimp le procură câteva luni de odihnă, în urma unei munci încordate din timpul anului.

Crăciunul, sărbătoarea naşterii lui Christos, ce se slăveşte de veacuri, pe cât de scumpă fidelilor creştini, pe atât de dragă copiilor, este aşteptat deopotrivă, de unii sa simbol al ideii religioase, de ceilalţi, ca împlinirea bucurii nevinovatei lor vârste.

Dar, în timp ce în sufletul unora încolțeşte bucuria, alţii îşi aşteaptă osânda. Fără cele necesare traiului, desculţi şi goi, lipsiţi până şi de lemne pentru foc, în această ţară a pădurilor, ceata celor mulţi întinde mâna la colţ de stradă, cerşind trecătorilor un strop de milă. Mândri şi nepăsători, acei cu care destinul a fost prea darnic, trec înainte, schiţând câte un gest de dispreţ. Acest convoiu al flămânzilor şi însetoşaţilor, cu toată urgia ce-o anunţă iarna aceasta, nu descurajează, mai are o singură mângâiere, o singură consolare, o singură speranţă: poate Sf. Sărbători ce se apropie vor îmuia inima de plumb a celor avuţi, dacă aurul strecurat în sufletul lor n'a alungat până şi ultimul strop de credin-

ță. Credință... și mai ales creștină. Cuvânt magic ce a prins în mrejele lui numai sufletele obidite, sufletele ce n'au avut parte în această lume decât de suferință. Și nici n'ar putea fi altfel. Creștinismul se adresează celor mulți, celor necăjiți, încolțind în sufletul lor speranța unei vieți mai fericite, dincolo în transcendent. Pe un suflet chinuit de nedreptăți, adăpostit într'un corp biciuit de mizerie, creștinismul a găsit un portaitoiu minunat, căci Cel ce a întemeiat religia care are ca dogmă iubirea, mila, adevărul dreptatea și vremelnicia acestei vieți nu s'a născut în palate de fildes, nici pe sofale de mătase, ci în peștera Viflaimului, într'o iesle de oi. Fiul Mariei și al bătrânului Iosif din Nazaret a fost adăpostit într'o iesle, încălzit de aburul oilor, pentru ca mai târziu modestia acestui început să sdruncine din temelii mentalitatea timpului. Imperiile păgânizate, cari căzuseră pradă unui desfrâu strigător la cer, s'au prăbușit, idoli la picioarele cărora se depuneau jertfe omenești au sărit în aer, pentruca în locul acestor ruine să se ridice creștinismul care aducea un nou suflu, o nouă concepție de viață. Doctrina creștină a fost cea mai crudă palmă aplicată pe obrazul celor ce huzureau în poște, celor ce credeau că viața de dincolo de pragul acestei lumi le rezervă tot lor dreptul la fericire.

În această atmosferă s'a născut Mântuitorul. Nu voi face istoricul nașterii; fiecare creștin îl știe. Mă voiu opri însă asupra unui moment hotărîtor în viața noastră creștină, moment care aduce sau mântuirea sau eliminarea definitivă din rândurile celor ce așteaptă ca viața de dincolo mormânt să fie mai fericită.

Sunt 20 de secole de când fiul Mariei s'a născut în Betleemul Iudeii, 20 de secole de-arîndul a fost sacrificat de toți acei ce pe nedrept își zic creștini. Căci nu înțelegem justificarea unor atitudini ce sunt diametral opuse creștinismului. Christos, quintezența înțelepciunii, adevărului și dreptății a fost luat martor în toate jurămintele noastre nedrepte, a fost afișat în fruntea omeneștilor noastre patimi, speculându-se în numele Lui

naivitatea celor mulți. Priviți Apusul ce de ani de zile se măcelărește în numele Lui, uzând de mijloacele pe care Acesta le-a repudiat cu atâta dispreț. Priviți cum la sărbătorile mari stranele bisericilor sunt ocupate de fețe simandicoase venite aci nu din convingere, ci din fariseism, dar cari n'au îndeplinit niciuna din poruncile date de biserică. Această poză ca o obligație de ordin social nu absolvă nici pe departe de indiferentismul față de cei necăjiți. În sufletul lor Christos nu se naște, ci moare, pentru a învia în inimile sfâșiate de durere ale celor ce mai cu drag așteaptă moartea decât Sf. Sărbători.

Acesta este momentul de care aminteam mai sus. De pasul pe care-l vom face acum, când iarna bate mai cumplit la ușa săracului, când drumurile pentru câștigarea unei bucăți de pâine sunt închise, atârnă mântuirea noastră.

Este timpul să se deschidă larg pungile celor cari sunt încă prada credinței că vor duce cu ei în mormânt aurul agonisit fără nici o muncă.

Contrariu, Christos refuză să se mai nască pentru ei.

Pentru cei săraci, desculți și goi, pentru cei ce bat la poarta vieții și nu li se deschide „Christos se naște. Măriți-L“.

N. Gherlan.

Conducerea de sine a clasei.

Un distins coleg a publicat într'unul din numerile prețioasei reviste „Progres și Cultură” — cu gândul de a continua — „*Problema educației morale*” în care arăta fundamentul ideologic și diferitele aspecte ale acestei importante părți din educația tineretului nostru școlar. Ne-a făcut acolo partea teoretică, ne-a arătat principiile marilor pedagogi și filozofi și partea lor de contribuție la clarificarea problemei, ne-a lămurit pe deplin asupra normelor de conduită morală; ne-a făcut adică o lecție pentru noi, învățătorii. Imi pare rău că n'a continuat cu partea practică, cu realizarea pe teren, în școală, a educației morale; să ne fi arătat cum prin viață, copilul poate fi pregătit pentru viață.

Evident că o astfel de realizare implică o pregătire, o cultură generală și profesională destul de serioasă, dublată în același timp și de o voință fermă de a o duce la bun sfârșit pe teren practic. Oricine poate cunoaște toate teoriile emise de Locke, Kant, Herbart, Spencer, Förfster, etc. teorii pe care se bazează toată educația morală. Mă gândesc însă că sunt foarte puțini acei cari pornesc să dea lupta în clasă pentru îndreptarea școlărilor. La cercurile culturale se discută cu multă competență subiecte de didactică generală, de metodică, de educație, de învățământ. Colegii se întrec în teorii savant susținute, bine documentate (de multe ori compilațiuni din ultimele noutăți pedagogice), pentru ca la urmă să culeagă toate feliicitările și strângerile de mâini ale colegilor asistenți.

Ce folos?... Facem noigimnastică să se întărească copiii... E ridicol, e absurd. Nu? Și cu toate acestea îi dăm înainte cu credința că învățământul românesc progresaază cu pași gigantici...

Chestiunea educației morale m'a interesat și pe mine de aproape și am căutat s'o analizez, s'o studiez s'o aplic într'o măsură oarecare. Lucru important în aplicarea principiilor morale, a normelor de conduită morală este să le facem accesibile copiilor, să le adaptăm școlărilor care-și pot da seama și pot deosebi binele de rău. Forma în care vor fi prezentate copiilor să fie ușoară, după puterea lor de înțelegere, frumoasă, plăcută și atrăgătoare. Aceasta o poate realiza învățătorul prin conducerea de sine a clasei. La sugestia lui — căci dela el trebuie să pornească toate — elevii pot constitui o societate școlărească cu un scop bine definit, cu un program bine fixat și cu perseverență executat.

Fiecare elev va lucra în cadrul unei asemenea societăți cu trageră de inimă, cu conștiința că-i spre folosul lui și al tuturor copiilor din clasă și din școală; își va da seama că este cineva, că are de îndeplinit servicii și lucrări spre binele societății. Și cine nu știe ce dornici sunt copiii să se evidențieze prin munca lor, să mulțumească pe învățător, pe colegi, pe părinți. Își vor alege un președinte, membri, secretar și casier; își vor pune probleme pe care le vor rezolva în comun. Pentru fiecare activitate în parte se vor forma echipe de elevi conduși de un șef și supravegheați de președinte. Învățătorul conduce din umbră, dă directive, arată cum trebuie să lucreze societatea ca să aibă maximum de folos moral și, dacă se poate, și material. Iată un proces-verbal pe care l-a făcut „Societatea copiilor harnici” din clasa IV și VI dela școala noastră, în care și-au fixat întreg programul pe care-l au de urmat :

PROCES-VERBAL

Făcut astăzi 2 Octombrie 1937 în ședința de educație morală. Elevii din clasa IV-a și a VI-a a școlii primare de băieți din localitate au hotărât să formeze o societate care să se numească : „Societatea copiilor harnici”. Ei au ales prin voturi următorul comitet de conducere :

1. Președinte : elevul Butnaru Ștefan din clasa VI-a.
2. Vicepreședinte „ Niță Corneliu „ „ IV-a.
3. Membri : elevii : Pandelea Alexandru „ VI-a.
4. „ Șova Aurel „ IV-a.
5. „ Constantinescu C. „ IV-a.
6. Secretar, elevul Apostolescu Benedict
7. Casier „ Țugulea Victor

După alcătuirea comitetului de mai sus elevii au propus următoarele : Scopul societății noastre este ca elevii din aceste două clase să dea exemplu prin cumințenie, ordine, curățenie, purtare, învățatură, respect față de cei mari — tuturor elevilor mai mici ; să nu se abată niciodată de la regulele buneii cuviințe, să asculte și să respecte pe părinți, pe învățători și pe toate persoanele mai mari ; să formeze mai multe echipe care să lucreze în următoarele direcții ;

1. Înființarea unei farmacii școlare care să stea la dispoziția elevilor bolnavi, loviți sau cu bube.

2. Înființarea unei biblioteci școlare a clasei.

3. Înființarea unui muzeu pe clase care să cuprindă : ierbar, insectar, semințar, pietrar, colecții de mărci românești și streine, ghicitori și maxime și tot ce se va putea pentru îmbogățirea acestui muzeu.

4. Înființarea unei cooperative școlare.

5. Ajustorarea oamenilor și copiilor săraci ori de câte ori va fi nevoie.

6. Ingrijirea și curățirea sălii de clasă, a mobilierului și a curții școlare.

7. Intreținerea și înfrumusețarea grădinii de flori din fața școlii.

Înființarea farmaciei se va face cu ajutorul tuturor elevilor din clasă în modul următor : cei cari pot vor aduce vată, bandaje, prafuri de aspirină, chinină, apă oxigenată, tinctură de iod, sare amară, apă de plumb, etc. Medicamentele vor fi completate din suma ce se va aduna din cotizațiile lunare care sunt fixate în modul următor : Dl. învățător va da la început suma de 100 lei, apoi în fiecare lună 20 lei, iar elevii vor plăti câte o cotizație lunară de 1 leu ; cei cari pot vor aduce și mai mult. Casierul va avea un registru cu toate veniturile și cheltuelile societății.

Biblioteca : va fi înființată cu ajutorul elevilor. Fiecare va putea aduce o carte de povești, de istorioare, reviste potrivite. Din fondurile societății se vor putea cumpăra diferite cărți și se vor abona reviste școlare din care să se citească în orele de lectură de două ori pe săptămână. Toți elevii au hotărât să se aboneze revistele : „*Universul copiilor*“, unde scrie renumitul Moș Nae și „*Albina*“. *Muzeul școlar* va lua ființă tot prin elevi și contribuția lor. Fiecare elev va aduna tot ce poate pentru acest muzeu : în-

secte, plante, pietre, semințe, metale, timbre, etc. Toate vor fi păstrate în cutii pe care le vor face tot școlarii în orele de lucru-manual.

Cooperativa școlară va fi condusă de elevi, iar fondul se va aduna la cotizațiile lunare. La cooperativă se vor vinde lucruri strict necesare școlarii : condee, caiete, creioane, gume, penițe, maculatoare, cerneală. Elevii au ales și conducătorii acestor diverse activități :

Farmacia va fi condusă de elevul Conta Teodor din clasa VI-a. El va avea un registru în care va trece medicamentele pe care le are în farmacie și va nota pe toți copiii cărora le-a venit în ajutor. Biblioteca va fi îngrijită și condusă de elevul Schwartz Avram. El se va informa asupra tuturor cărților potrivite, va aduce la cunoștința comitetului care va hotărî achiziționarea lor. În fiecare Sâmbătă va distribui cărți tuturor celor ce doresc să citească și va avea grijă ca ele să fie păstrate în perfectă stare de curățenie. Într'un registru vor fi trecute toate cărțile pe care le are biblioteca.

Muzeul va fi îngrijit și condus de elevul Antohi Nicolae din clasa VI care prin exemple și prin îndemnuri va provoca pe toți colegii săi să adune și să colecționeze tot ce pot pentru completarea obiectelor. Va observa ca totul să fie păstrat în cea mai mare curățenie și ordine, fiecare obiect fiind etichetat și frumos aranjat. Într'un registru va nota tot ce conține muzeul și pe toți acei cari au contribuit la înființarea și completarea lui. Ori de câte ori va fi nevoie va da explicațiunile necesare.

Curățenia localului va fi supravegheată de elevul Ercuță Nicolae și de poliția sanitară compusă din elevii : Arsenie Gh., Rotaru Vasile și Bobeică Ion. Poliția sanitară se va îngriji de sănătatea și curățenia tuturor copiilor sfătuindu-i să se trateze cu medicamente și să nu ascundă boala. Deasemenea vor avea de supravegheat curățenia curții, a șanțurilor și împrejurimilor școlii.

Societatea copiilor harnici va ține seama de anumite abateri dela regulile școlare ale elevilor, le vor aduce la cunoștința comitetului care le va discuta în ședința de educație morală în fiecare Sâmbătă.

În afară de cele de mai sus copiii vor pregăti anumite șezători și serbări școlare la care vor asista și părinții lor.

Prima ședință va fi în ziua de 10 Octombrie a. c.

Președinte, ss Butnaru Ștefan   Secretar ss Apostolescu

Membri : ss Pandelea Ale.,
            ss Sova Aurel,
            ss Constantinescu Corneliu

În numărul viitor vom arăta înfăptuirile ce s'au făcut de către elevii societății noastre.

Ion Comănescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erotica lui Eminescu.

În opera lui Eminescu, care este atât de variată, găsim toate cele trei fațete sufletești, formând un suflet întreg, unitar, de sine stătător. Însă adevărata genialitate a poetului se va răsfrânge în poeziile filozofice și cele erotice.

Pentru că erotica sa, în operele filozofice, este un simplu motiv în desfășurarea gândirii poetului, voi analiza erotica așa cum se desprinde ea din operele poetice, aici găsim-o cu toate nuanțele ei posibile, cum s'a plămădit în sufletul poetului. În ele găsim sentimente cu un anume înțeles adânc, pe care-l putem pătrunde atribuindu-l numai operii, adică citind și recitind opera sa.

Operele poetice, cele mai multe, din care se desprinde limpede iubirea sa, sunt cele de natură lirică și pe lângă acestea și câteva de natură epică. Acestea alcătuiesc un suflet tot atât de complet și nuanțat, ca și întreaga operă. Astfel vom găsi sentimente pure de admirație, de adorație, de iubire, care se cuprind în *ode*, sau sentimente contemplative pline de sensibilitate care ne farmecă sau cu tristețea cu dulcea-i melancolie, sau cu resemnarea și care alcătuiesc fondul *contemplațiilor*.

Dar pe cât de variată pare opera întreagă, tot atât de variate par și odele și contemplațiile.

În *ode* poetul ne va înduioșa sufletul când cu nefericirea în adorație și iubire, sum se întâmplă în elegiile : „S'a dus amorul“, „O mamă“ și „Departate sunt de tine“ ; când va ști să răspândească o atmosferă viguroasă, sănătoasă și puternică, produsă de fericirea în adorație cum găsim în oda propriu zisă „Venere și Madonă“, sau ne farmecă cu sentimente ușoare, ca în poeziile : „Și dacă ramuri bat în geam“, „Lasă-ți lumea ta uitată“, „Pe aceiași ulicioară“ etc.

În „S'a dus amorul“ poetul descrie fericirea divină a iubirii, fericire apasă fiindcă :

*Era un vis misterios
Și blând din cale-afară
Și prea era de tot frumos
De-a trebuit să piară.
.....
Și poate că nici este loc
Pe-o lume de mizerii
Pentru-un atât de sfânt noroc
Străbătător durerii.*

Toată atmosfera e învăluită într'o stare sufletească intimă, senină și intensă, care deși pare că aparține numai poetului, ea pătrunde și trăește în sufletul nostru chiar fiindu-ne necunoscută. Ideia este olimpiacă, învăluită într'o stare sufletească echilibrată și exteriorizată printr'o plăsmuire naturală, contemplativă. Este o elegie erotică, din care se desprinde o adorație pentru iubirea sa trecută, cu toată frumusețea și durerea ei și pe care cu toată suferința ce o împărăștie totuș poetul ar vrea să mai sufere încă :

*Și cât de mult îmi pare rău
Că nu mai sufăr încă
Că nu mai vrei să te arăți
Lumină de'ndeparte,
Cu ochii tăi întunecați.
Renăscători de moarte.*

În celelalte elegii, cum este în „O mamă“, ne impresionează mai mult duiosia imaginilor, deși plutesc într'o atmosferă deprimantă. Este inhibitivă ; freamătul de frunze, salcâmi care se scutură de toamnă și de vânt deasupra „scrip-tei negre“, par a îngâna glasul mamei, care îl chema la ea.

O singură dorință se naște în sufletul poetului :

*„Când volu muri iubito, la creștet să nu-mi plângi ;
Din teiul sfânt și dulce o ramură să frângi,
La capul meu cu grije o ramură s'o îngropi,
Deasupra ei să cadă a ochilor tăi stropi.*

sau

.....
..... *dacă împreună va fi ca să murim,*
Să nu ne ducă'n triste zidiri de țintirim,
Mormântul să ni-l sape la margine de râu.

.....
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu."

Tablou duios, și trist; dorința iubirii absolute și infinite.

Acestea sunt elegiile principale, din care putem vedea genialitatea poetului; celelalte sunt mai mult note secundare ale sentimentului fundamental, care totuși au farmecul și duioșia imaginilor, tristețea pe care ți-o revarsă în suflet amintirea iubirii, regretul pentru trecutul iubit — oricât ar fi fost el de dureros — și o resemnare față de nimicenia prezentului.

Din ele sufletul poetului se deprinde trist, dar bun ca sufletul unui copil, iertând — chiar atunci când nu-și mai poate afla liniștea — pe draga lui și revărsând asupra ei un potop de gânduri fericite:

„Ci tu rămâi în floare ca luna lui April,
Cu ochii mari și umezi, cu zâmbet de copil,
Din cât ești de copilă să'ntinerești mereu,
Să nu mai știi de mine, cum nu m'oi ști nici eu"

(*Despărțire*)

Dar intensitatea amintirilor o găsim în elegia „Departate sunt de tine“, unde poetul spune „stând singur, lângă foc“:

„Aducerile - aminte pe suflet cad în picuri
Redeșteptând în față - mi trecutele nimicuri.

.....
O! glasul amintirii rămâne pururi mut,

(*Departate sunt de tine*)

Această intensitate a amintirilor ne-o arată însuși cuvântul „picuri“ cu nuanța sa de greutate, de unitate intensă, mai cu seamă aici fiind pus în contrast cu sufletul asupra căruia se revarsă; apoi armonia dintre natură și sufletul său, când vorbește de vântul de afară și de firul duioaselor povești.

*Cu degetele-i vântul lovește în ferești,
Se toarce'n gându-mi firul duioaselor povești,*

(Departate sunt de tine)

Imagini și simboluri pe care le simțim și totuș rămân inexplicabile ; este acea unitate mistică, pe care o întâlnim în cele mai multe din poeziile sale.

Un exemplu tipic de ideologie mistică găsim în poezia „Și dacă ramuri bat în geam“.

Ideia din acest cântec este ideia aservirii întregii naturi stărilor noastre sufletești. Toată natura e supusă pornirii sufletului său în legătura sa de dragoste. Este profunzimea acestui sentiment mistic, care ne convinge, fără să ne constrângă, ne face să vedem că în adevăr natura e sclava simțimintelor noastre. În ea se cuprinde o sinteză perfectă între natură și sufletul poetului și între sufletul poetului și lume. Ramurile bat în geam, plopii se cutremură, ca să-i amintească și să-i apropie pe iubita sa. Deasemenea „stelele bat în lac“ luminându-l, ca să-i împace durerea, să-i însenineze gândul. Toate aceste elemente ale naturii devin simbolul stării sale sufletești, mistice. Este sinteza desăvârșită dintre lucru și lume.

Ramurile au bătut în geam, s'au cutremurat plopii, cu gând ca ea să vie, dar nu vine. Stelele au luminat lacul, înseninându-i sufletul. Lacul devine un simbol. E sufletul poetului, pe care-l vedem liniștindu-se.

După ce durerea i s'a împrăștiat, în luciul ese luna cu frumusețea și nuanța sa de liniște și pace, care veșnic o însoțesc, au rămas „norii deși se duc“ pe cer, iar în mintea poetului imaginea dragei sale.

Elementul intelectual din această poezie e de natură mistică și este exprimat prin noțiuni clare și precise. Legătura cu ramurile, stelele, lacul și luna e minunat făcută și în armonie perfectă cu ideia. Asemenea și elementele afective sunt evidente. Este o capo d'operă a poeziei lirice.

Un adevărat cântec tipic este „Lasă-ți lumea ta uitată“, în care toată minunăția naturii cu stelele care scântec „farmec dând cărării strimte“, cu „dulcea lună, care ese

dintr'o rariște de fag“, codrul verde, lacul alcătuesc cadrul
dulcei „dragoste bălae“.

Deși s'ar părea că are o notă senzuală discretă, totul
dispare învăluit în pătura idealului, care constă în contopi-
rea iubirii și iubitei sale cu natura. Dar nu numai atât; este
o identificare perfectă a sufletului său cu natura Spre deo-
sebire de „Și dacă ramuri bat în geam“, aici natura nu
e sclava iubirii, este un suflet tot atât de sine stătător ca și
sufletul și iubirea poetului. „Dulcea-i lună“ cu a ei lumină,
pare a fi un simbol iubita, iar lacul sufletul său, care

. . . pătruns de-a ei lumină,
Simte-a lui singurătate.

identificare ce se vede și mai bine în versurile :

„De-al tău chip el se pătrunde
Ca oglinda îl alege —
Ce privești zâmbind în unde?
Ești frumoasă se'nțelege.

Și a treia identificare este reflexul stelelor, care pare a
simboliza iluziile și visurile îndrăgostiților.

Sunt sentimente ușoare, lipsite de orice notă de depri-
mare sau exultanță, deaceia putem spune că „Lasă-ți lumea
ta uitată“ e un cântec tipic.

Sunt cântece însă în care natura deși este aceeași, din
mijlocul ei lipsește ființa iubită; iar clipa trăită de poet nu
mai e prezentul, ci sufletul său se adâncește în lumea tre-
cutului plin de amintiri. Este impresia pe care ne-o sugerea-
ză „Pe aceeași ulicioară“. Ideia este nestatornicia dragostei
femeii:

„Nu știam că-i tot aceea
De te razimi de o umbră
Sau de crezi ce-a zis femeia.

Ideie ușoară, cu o atmosferă sufletească echilibrată ex-
teriorizată în imagini naturale.

Trecând la ciclul odelor propriu zise, întâlnim o atmo-
sferă mai sănătoasă, mai puternică. Aici dăm de „Venere și
Madonă“, care are o combinație ingenioasă prin comparația
dintre „Venere și Madonă“ sau femeia desfrânată și femeia

inger; apoi contrastul dintre revolta sufletească a poetului și rântoarcerea sa.

„ ..... *A fost crudă'nvinuirea*
A fost crudă și nedreaptă, fără razem, fără fond.
Suflete! de-ai fi chiar demon, tu ești sfântă prin iubire
Și ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.

Am văzut dar cum poetul a știut să ne înduioșeze sufletul când cu nefericirea iubirii, cum a fost în elegii, când cu sentimente ușoare ca în cântece, sau a știut să reverse sentimente viguroase ca în odele propriu zise.

(va urma)

Natalia Popescu

Inv. licențiată Tg.-Mureș

BCU Cluj / Centru de Cercetare și Bibliotecă Cluj

Folclorul românesc și însemnătatea lui.

Nici un popor din lume nu și-a creat în timpul existenței sale — până azi — o bogăție folcloristică atât de frumoasă și înțeleaptă ca neamul românesc. Dela cântul duios de leagăn și până la bocetele îndurerate pentru cei morți, nu vom găsi nici un moment mai însemnat în viața țaranului român, care să nu fie învăluit în expresiuni folcloristice plăsmuite cu o rară măiestrie după natura simțămintelor care îl încălzesc. Cine a trăit în mijlocul țărănimii a avut prilejuri dese de-a admira în toată intimitatea sa caldă și curată manifestarea originală și sinceră a simțirii românești, revărsată'n sclipirea celor mai înălțătoare și ordonate îmbinări poetice. Plăsmuirea folcloristică românească e vastă și variată. Inceputul ei se pierde în negura îndepărtată a timpurilor glorioșilor noștri strămoși, dela care deodată cu moștenirea scumpului patrimoniu național s'a altoit în sufletul nostru firea nobilului simț poetic — precum și frumusețea unei alese bogății spirituale. O șezătoare în serile lungi de iarnă, unde în ritmul pripit al fusuluși se înșiră fuiorul fermecat al atâtor povești nădrăvane, este cea mai fericită ocaziune pentru a gusta în întregime dulceața vrăjită a comorilor noastre folcloristice. Aici — într'o atmosferă caldă și prietenoasă se desfășoară mărgăritarul celor mai frumoase creațiuni ale geniului popular. Nici nu știi ce se adună mai mult: voioșia senină ce licărește în privirea blândă a bătrânilor; statura lor măreață și plină de demnitate; poveștile lor minunate cu Feți Frumoși și Cosânzene; înțelepciunea ce se destramă din sânul atâtor proverbe, ghicitori și glume sau cântul dulce al tineretului — însoțit de tânguirea tristă a cavalu-

lui, căci toate te minunează și te pătrund adânc în suflet. Cîne, ascultând în liniștea senină a serii melodia dulce a doinei, n'a simțit în inimă vibrarea unui fior cald și induioșător?

Unde mai răsună, oare, nu cîntec atât de armonios în expresivitatea sa muzicală — ca scumpa noastră doină? Alături de cîntecele noastre de vitejie, la însuflețirea cărora inima românească într'un elan de eroism legendar a săvârșit atâtea fapte glorioase, doina a fost vraja divină sub înrăurirea căreia sufletul românesc a respirat simțirea cea mai curată, infiltrând în cugetul năzuințelor românești flacăra tăriei răbdătoare și a, nădejzii de mai bine. În ea plînge suferința de veacuri. În plînsul ei clocotește durerea lacrimilor ce-au scăldat o mie de ani dorul unui vis măreț, la altarul căruia s'au clădit munți de trupuri românești și s'au vărsat râuri mari de sânge. În doină se refrînge povestea tainică a codrilor seculari, murmurul sglobiu de izvoare, ciripitul păsărelelor, legănarea ușoară a lanurilor și scînteia magică ce-a strălucit în negura întunecată a cerului în prevestirea unei înseninări mărețe.

Focurile românești încălzite de ritmica unui însuflețit puls de viață este oglinda fidelă a vigurozității țaranului român. Frumusețea lor ne învederează cu prisosință câtă aplicațiune estetică, câtă nobleță și bun gust sălășluiește în sufletul românesc. Strigăturile, chiuiturile ce se desfășoară în legănarea domoală a horelor sau în bătaia însuflețită a sârbelor și învârtitelor, adâncesc, deasemenea, un bogat și plăcut repertoriu folcloristic.

Obiceiurile interesante la nunți, botezuri, sărbători, etc.; descîntecele și farmecele, sunt formele de expresiune folcloristică, unde imaginația bogată și productivă a păturei țărănești scînteiază în toată curățenia ei.

Folclorul reprezintă însăși viața neamului dela leagănul nașterii sale și până astăzi. El oglindește stări sufletești care caracterizează diferitele epoci din viața sa. Sensibilitatea sufletului românesc a fost mereu activă și sub influența înclinărilor sale poetice a turnat în tipare folcloristice geniale toată gama simțirii sale milenare. Nu greșesc, cred, când afirm, că neamul românesc și-a croit viața în cîntec și poezie. Găsim, oare, momente de bucurie în viața țaranului nostru la care el

să stea pasiv, fără a-l încălzi în expresiuni folcloristice? Desigur — că — nu tot așa și cu momentele de durere. Priviți țărancele noastre de lângă sicriul unui mort. Și aici, în loc de vaete stridente, au dat manifestării sentimentului de durere melodie dulce de cântec și cuvinte cu asperități filozofice. În rândul însușirilor mândriei naționale, folclorul își merită locul de cinste. Prin el s'a păstrat nobleța simțirii etnice. El a fost în toate timpurile izvorul limpede în care s'a reflectat cea mai sfântă comoară a sufletului românesc. Am constatat cu durere, în multe părți o abandonare din ce în ce mai pronunțată a frumoseilor noastre obiceiuri — chiar și în sate cu majoritatea locuitorilor români. Nu mai vorbesc de comunele, în care din cauza înrăuririi covârșitoare a asupritorilor de ieri, manifestările sufletești au fost complet înăbușite. Această situație nu poate lăsa indiferent nici un suflet în care licărește niziunța de înălțare a neamului și țării noastre. Folclorul este însăși sufletul românesc, avem datoria sfântă să-l iubim și să-l facem îndrăgit de toată suflarea românească. În satele unde valoarea frumuseții lui nu a fost cunoscută, sau a fost preschimbată în haină streină, folclorul trebuie propagat și înălțat printre cele dintâi mijloace de redresare națională. Desigur, că această nobilă muncă cade tot în sarcina conducătorilor firești ai satelor noastre: preoți și învățători. Sub înrăurirea muncii lor se așteaptă, pe lângă trezirea atâtor virtuți — și înălțarea comorii noastre folcloristice la stima și dragostea ce i se cuvine.

Instrăinarea sufletului românesc dela frumusețea fără asemănare a creațiunilor sale spirituale, prezintă o primejdie națională atât de însemnată, încât ea nu poate fi trecută cu vederea, ca un fapt fără valoare, de către aceia cari s'au înrolat în slujba nobilă a luminării și înălțării neamului românesc, la cinstea și starea înfloritoare, pe care o merită în rândul popoarelor civilizate ale omenirii. Din vremuri străvechi, stropite'n lacrimi de durere și suferințe și până în zilele mărețe ale libertății de azi, folclorul a fost făclia divină — la scântierea căreia, simțirea românească și-a păstrat cu sfințenie tot ceea ce'n sufletul românesc a strălucit mai cald, mai nobil și curat. El este una dintre cele mai de preț podôabe ce înfrumusețază meritul mândriei naționale. Românul s'a înfrățit cu

el; l-a iubit și și-a jertfit de multe ori viața pentru apărarea lui, pentru că era: lumină din lumina vieții lui, era sufletul și viața lui. Și dacă azi, avem bucuria de-a gusta nesupărați din gloria visului de veacuri împlinit, el este, în primul rând vrednic, de recunoștința noastră cea mai fierbinte. Gândiți-vă: Ce s'ar fi ales de inima românească, sub înrăurirea barbară a atâtor umiliri, persecuțiuni și uneltiri vrăjmase, dacă ea n'ar fi fost încălzită cu atâta tărie de flacăra plăsmuirilor sale practice și dacă'n simțirea sa aleasă, sub imboldul vrăjit al creațiunilor sale spirituale, n'ar fi încolțit zi de zi tot mai măreț și înflăcărat, fiorul avântului de jertfă și abnegație — națională — în nădejdea sosirii clipei sfinte a desrobirii milenare? Cui se datorește, dacă nu folclorului, că sufletul românesc, și-a păstrat neștirbită, prin viforul suferinței de veacuri, nobleța virtuților strămoșești, cari ilustrează cu — atâta demnitate — leagănul descendenței noastre glorioase? . . . Cui se datorește, dacă nu folclorului, că inima românească, în pornirea hotărîtă a desrobirii de ieri a dat o dovadă de atâta eroism și jertfă de sine? . . . N'a fost el oare altarul sfânt la piedestalul căruia, o mie de ani, sufletul românesc și-a oțelit însuflețirea, pentru clipa liberării noastre seculare? Și astăzi, să ne înstrăinăm de el?!? Să ne lăpădăm, astăzi, de el: de sufletul și inima noastră, a părinților și fraților noștri, a întregii suflări românești?!? Nu, niciodată! În armonia cărui cântec strein — vom desfăta inima noastră cu atâta vrajă și dulceață, ca 'n cântul scump românesc? În adâncimea cărei plăsmuiri populare, streine, vom întâlni atâta înțelepciune, ca'n sclipirea mărgăritarelor noastre folcloristice?

Folclorul românesc trebuie iubit și venerat: trebuie înflorit mereu. Iată ogorul neprețuit spre desțelenirea și îmbunătățirea căruia trebuie să se îndrepteze, cu toată sârguința, munca constructivă a conducătorilor satelor noastre. Ce operă mai nobilă poate săvârși un învățător sau preot pe lângă obligațiunile legate de ore speciale ca revărsarea străduinței muncii lor și asupra acestui izvor sacru, în care se oglindește tot ceea ce sufletul de veacuri întregi și-a plăsmuit cu propria sa putere de creațiune? Oare nesocotirea acestui teren de activitate nu împiedecă în cea mai mare parte recoltarea rezultate-

lor frumoase, cari trebuie să răsară în urma muncii și chemării lor apostolicești? Desigur, că da! Folclorul nu trebuie considerat ca o particularitate anume destinată, a îmbrăca forma manifestării distractive a păturei țărănești. El nu este un scop creiat a însufleți anumite atitudini particulare: el este un simbol al întregului suflet românesc, este sufletul însuși al neamului nostru. El nu trebuie nesocotit în opera de ridicare culturală și națională a neamului nostru.

Cuprinsul său adâncește o nesecată putere de energie spirituală, care exploatată rațional, pe ntinsul activității culturale, poate asigura desăvârșirea grabnică a redresării noastre spirituale atât de mult cerută de interesele vitale ale sufletului românesc.

A. Șara.

BCU Cluj Library Cluj

Despre muzica populară.

II.

B. Punctul de vedere muzical în studiul muzicii populare*)

Arta muzicală este foarte complexă și pentru a o înțelege cu un real folos se cere a fi clasificată în mod științific, pentru ca fiecare element al ei să fie studiat la locul potrivit și înțeles ca atare. Nimic nu ne poate fi mai de folos în această privință decât desfășurarea ei în decursul veacurilor pe baza instinctelor popoarelor care au cultivat și cultivă muzica; dar până să ajungă la arta pe care noi o credem cea mai desăvârșită astăzi, fiindcă nu ne putem închipui cum ar putea fi muzica în viitor, a trebuit să treacă veacuri de-arândul și nu unul — doi, ci zeci și poate sute. Istoria ne arată, așa dar, fenomenele de dezvoltare ale muzicii în decursul veacurilor. Din timpuri imemorabile și până la formele de organizare socială ale Anticilor dela care ne-au rămas oarecari urme, adică în epoca preistorică, nu ne bazăm decât pe deducții logice, făcând comparație între popoarele primitive și civilizate de azi, sau între fazele de dezvoltare ale omului dela naștere și până la maturitate, socotind încă actuală acea formulă biologică, după care ontogenia repetă filogenia. Și dacă observăm un copil mic din punct de vedere al evoluției limbajului, ne dăm seama că atât noi, cât și el nu vom putea comunica împreună altfel decât bazându-ne pe sunete ritmice. Ritmul este primul fenomen care leagă copilul de societate. Așa trebuie să fi fost și cu popoarele din epoca preistorică; se înțelegeau prin sunete ritmate. Iată, prin urmare, un prim

---

*) „Fiind limitați la posibilitățile tiparului, acest articol va suferi mult prin lipsa exemplelor muzicale. Ne vom strădui însă, apelând la imaginația muzicală a cititorului, să-l redăm cât mai clar și pe înțelesul tuturor.

fenomen în evoluția muzicii : *ritmul*. Urmele rămase dela poamele antice sunt prea slabe cu privire la felul cum cântau ei și tot cu ajutorul deducției logice vom recunoaște că muzica lor era mai mult sau mai puțin o melodie ritmată. Numai muzica din epoca creștină (primele 10 secole de după Cristos) caută să ȳvite cât mai mult ritmul, dând naștere unei melodii mai mult sau mai puțin aritmice (un fel de melodie pură — să-i zicem așa) Iată al doilea fenomen în evoluția muzicii ; *melodia*. Există și al treilea fenomen ? Instinctul poporului cere ca fiecare individ să cânte potrivit legii minimului de efort, așadar, în registrul său mediu, care foarte adesea nu se potrivește cu registrul mediu al altuia ; și atunci sunetul care se aude cu efecte aproximativ aceleași, care consună cu cel dintâiu într'un oarecare grad, este quinta (superioară sau inferioară, după caz). În felul acesta s'a ajuns la cântarea pe mai multe voci, care, în cele din urmă a fost speculată de oamenii de știință, creiând astfel al treilea fenomen în evoluția muzicii ; *armonia* Neștiind ce ne mai poate aduce viitorul îndepărtat, noi socotim astăzi că muzica armonică este ultima și cea mai desăvârșită treaptă de evoluție a acestei arte.

Această privire fugară în istoria muzicii am aruncat-o înadins, pentru a ne servi de ea în clarificarea unor afirmații de mai târziu, cu privire la valoarea muzicii populare românești. Ne vom ocupa, așadar de fenomenul 1) ritmic, 2) melodie și 3) armonie al muzicii populare.

1) *Fenomenul ritmic.*

Muzica occidentală este în esență simetrică provenită dintr'un ritm regulat uniform. Muzica populară românească este mai mult asimetrică și mai puțin simetrică, având la bază de cele mai multe ori un ritm liber, neregulat, variat. Ritmul regulat se măsoară cu timpi egali, pentru a ușura cititul muzicii, stabilind astfel clasicile măsuri de 2, 3 și 4 timpi. Procedeele acesta occidental de a împărți muzica în măsuri cu un număr egal de timpi, întâmpină serioase dificultăți, dacă este aplicată în scrierea muzicii populare românești. Foarte dese sunt cazurile când măsura cu 2 timpi este alăturată uneia cu 3 timpi, sau una cu 3 timpi alăturată alteia

cu 4 timpi, sau una cu 2 timpi se găsește înaintea a 3 măsuri cu câte 3 timpi, adică : 1. 2.// 1. 2. 3./ 1. 2. 3./ 1. 2. 3.// 1. 2.// 1. 2. 3./ 1. 2. 3./ 1. 2. 3.// etc.

Dacă ar fi să consultăm câteva manuale de muzică dintre cele cari se predau astăzi în școală ne-am edifica îndeajuns de bogăția ritmică a cântecului popular românesc. Să cităm câteva dintre cele mai cunoscute, colinde și cântece de stea. :

1) „Astăzi prorociile“ (Cântec de stea din Ardealul de sud) constă din 4 măsuri a 3 timpi și una de 4 timpi astfel : 1.2.3/ 1.2.3/ 1.2.3./ 1.2.3.// 1.2.3.4./ 1.2.3./ etc.

2) „Daliană, fată dalbă“ = 1. 2.// 1. 2. 3./ 1. 2. 3./ 1. 2. 3.// 1. 2.// 1. 2. 3./ 1. 2. 3./ 1. 2. 3./ etc. colindă din Banat, (Din broșura „Trei cântece populare“ de C. Zamfir).

3) „Hondai leroloi, flori de măr“ (colindă din Muntenia) constă dintr'o măsură de 3 timpi, cu o măsură de 4 timpi, succedându-se regulat, adică mai exact are 7 timpi.

4) „Lăzărelul“ (colindă din Muntenia) constă din 5 timpi (Din „Cartea de cântece“ pentru clasa IV de Breazul și Drăgoi).

5) „Flori dint'altie flori“ (colindă din Bihor) constă dintr'o măsură de 3 timpi, una de 2 timpi și 2 de 3 timpi. („Cartea de muzică“ pentru clasa VII de Magiari și Lungu).

Prea cunoscutul „Velerim și Veler Doamne“ din Moldova constă din 2 măsuri de câte 2 timpi alăturate cu măsuri de câte 3 timpi, afară de începutul colindei, care are o singură măsură de 2 timpi. În ce privește notarea acestui ritm, este de remarcat faptul cu numai alternarea regulată a unei măsuri de 2 timpi cu 3 timpi bunăoară, sau a unei măsuri de 4 timpi cu alta de 3 timpi, pot constitui măsurile de 5 sau 7 timpi pe care le vom scrie la începutul oricărui cântec. (Ex.

$\frac{5}{8}$ sau $\frac{5}{4}$; $\frac{7}{8}$ sau $\frac{7}{4}$) Dintre cântecele mai sus citate, numai

„Lăzărelul“ poate fi scris în măsura de 5 și „Hondai leroloi...“ în măsură de 7 timpi ; celelalte, nealternând măsurile cu timpi deosebiți vor trebui scrise una lângă alta, în ordinea în care se succed în timp. de ex. :

„Astăzi prorociile“ = $\frac{3}{8} \frac{4}{8}$

„Daliana fată dalbă“ = $\frac{2}{8} \frac{3}{8}$ s. a. m. d.

Cântecele de stea și colindele fac parte din repertoriul popular cântat în grup. Dacă varietatea ritmică nu constituie o piedică pentru executarea lor în grup, cu atât mai mult ea nu va fi o piedică pentru cântecele individuale, ca „Doina“, cântecul propriu zis, balada. Uneori culegătorul se găsește în imposibilitatea de a-i fixa măsura, după cum se vede în „Horă lungă“ din Maramureș, culeasă de Béla Bartók (G. Breazul: „Cartea de cântece cl. IV pag. 97.) în acest caz singure accentele muzicale ne pot servi ca un indiciu de a fi separate prin bare de măsură, dar având în acelaș timp grija de a lăsa libertatea executării, după simțul fiecăruia; de aceea în foarte multe cazuri, în loc de un indiciu precis al mișcării, vom întâlni la începutul cântării expresii ca: „parlando“, „rubato“ ș. a.

Numai jocurile românești au măsuri regulate de 2, 3, 4, și foarte rar mixte, de 2 timpi după care urmează 3 timpi, sau de 7 timpi. Jocul presupune mișcări corporale regulate, cari nu mai sunt dirijate pe de-antregul de creier, ci trec sub denumirea de obișnuință într'un automatism corporal. Este probabil că ritmul regulat al jocurilor să stea la baza dezvoltării muzicii în începuturile ei; în acest caz muzica primitivă nu poate fi decât o monotonie ritmată.

Fără îndoială că multe cântece românești au și ritm regulat, fie de 2, fie de 3 fie de 4 timpi. Tradiționala horă românească este scrisă în 6 timpi, consacrandu-i-se și o mișcare muzicală cu numire românească în locul celei italienești, cum se obișnuiește în scrierea muzicii: „tempo di hora“, fiind să zică: „timp de horă“. Mai există și altfel de hore, în 2 timpi, cum ar fi „Hora miresei“, „Hora junilor“ ș. a. un derivat al jocurilor cu 2 timpi, a cărui numire comună este luată dela figura de cerc a horei românești.

În afară de accentul muzical al cântecelor, punctul de orientare în împărțirea lor ritmică prin bare de măsură, muzica populară românească are o mare variație ritmică, prin întrebuițarea trioletului, a cvintoletului, și a septoletului, grupuri de 3, 5, 7 sunete, înlocuind 2, 4, sau 6 sunete în-

tr'un timp. Timpii binari, adică aceia care se pot împărți exact cu 2, sunt, prin urmare, adeseori înlocuiți cu grupuri ritmice fără soț. Uneori grupuri de 3 sunete sunt înlocuite numai prin 2 sunete (duolet) altele prin 4 sunete (cvartolet) ceea ce ne arată că totul este construit în vederea unei cât mai mari varietăți ritmice pentru că varietatea înseamnă noutate, iar noutatea este o vecinică ispită simpatică determinată de idealul artei, și al perfecțiunii. Putem avea nu rareori grupuri de 6 sunete (sextolet) înlocuind un grup de 2 sau 4 sunete.

Distribuirea valorilor de sunete în măsuri, prezintă un adevărat mozaic în cântecul popular românesc. Nimic din ceea ce ar putea constitui o monotonie de ritm, prin repetarea continuă a acelorași valori de sunete. Chiar fragmente de melodii cari sunt de repetat, prezintă varietăți în ce privește distribuirea valorilor sunetelor, varietăți, fie prin amplificarea sunetelor (îmulțirea) fie prin simplificarea lor (scăderea) Procedul acesta este la modă în arta muzicală cultă a prezentului și poate a viitorului. Adeseori timpul tare dintr'o măsură este divizat egal sau sincopat; acest lucru poate fi privit ca unul din cele mai esențiale caractere ritmice ale muzicii populare românești. Dar sincopete? Poporul român a inaugurat cu muzica sa două feluri de sincopete: „energice“ și „moi“ cum le numește profesorul D. Cuclin în „Manualul de muzică“ pentru clasa IV secundară, pag. 159. Energice, sunt sincopetele provocate fie de înălțimea sunetelor, fie de o mișcare vie a cântecului, observându-se cu deosebire la jocuri-; iar moi, sunt sincopete de cadență, adică de oprire a cântecului, fie parțială, sub formă de respirație, fie totală, adică de sfârșit de cântec și se remarcă prin repetarea aceleiași sunet sau a unui sunet alăturat suitor sau coboritor din imediata vecinătate de treaptă a scării muzicale.

Toate cântecile populare românești din toate regiunile, atâtea câte s'au putut culege și transcrie pentru a fi publicate, prezintă asemenea varietăți ritmice. Cunoscând muzica popoarelor vecine dela care am avut de suferit influențe, am putea determina vechimea și perpetuarea elementului românesc din cântecul lui. Un lucru este sigur: unitatea ritmică

a cântecului românesc de pretutindeni: el ne tălmăcește istoria noastră.

Fenomenul ritmic așa de interesant pentru cercetătorii muzicii poporului român ne învață să prețuim arta populară nu numai ca un tezaur de bunuri păstrat prin tradiție, și în care ni se relevază sufletul poporului — cum se spune de obicei — ci și ca un îndrumător al artei culte, în care trebuie să domine instiactul artistic într'o măsură mai mare decât doctele artificii de calcul.

În spiritul varietății ritmice a muzicii populare românești, scrie și își îndrumază astăzi elevii, prea puțin cunoscutul la noi, savantul muzician Dimitrie Cuclin, a cărui școală de viitor va însemna epoca de aur a artei muzicale românești. Artă populară românească este o artă de bun simț. N'avem decât s'o aprofundăm și să învățăm din ea legile supremei arte a acelui ideal de perfecțiune către care tindem neconținut, care este suportul existenței și aspirațiilor noastre și pe care ne-am obișnuit din moși strămoși să-l numim Dumnezeu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C. Zamfir.

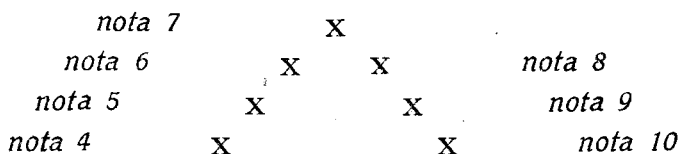

Cursurile de vară ale Asociației Generale a Invățătorilor, ținute la Piatra-Neamț.

(Continuare).

Notarea elevilor așa cum se face astăzi este interesantă. La un prof. elevul este supra-dotat, la altul sub-mediocru, la altul de-adreptul idiot. Pentru aceasta trebuiesc schimbate criteriile de apreciere.

Pentru a ne convinge dacă am fost sau nu obiectivi în aprecierea elevilor, vom experimenta *curba lui Gauss*. Vom proceda în felul următor: vom cerceta câți elevi am notat cu nota 4, câți cu 5, 6, 7, 8, etc. Vom constata că cu 4 am notat puțini; cu 5 mai mulți, cu 6 mai mulți, cu 7 mai mulți, cu 8 mai puțini, cu 9 și mai puțini, cu 10 de tot puțini; cam câți am notat cu 4 am notat și cu 10. Grafic, vom însemna rezultatul așa:

Rezultatul trebuie să fie un clopot perfect. Dacă clopotul este aplecat într'o parte sau alta înseamnă că n'am fost obiectivi în apreciere. Am fost sau prea darnici sau prea sgârciți.

Conferențiar: Comicescu dir. șc. normale Iași. (Prima conf.).

Conferință: „Problema structurii psihice.“

În fiecare moment viața noastră sufletească se manifestă în

întregime. Ea este completă, totalitară, dar se manifestă în unități.

Structura psihică are la bază funcț. particulare și generale, adică aptitudini individ. și particulare. Individualitatea este de un anumit tip, mai mult sau mai puțin pronunțat. Structura individuală variază față de sine însăși și față de structura generală. Individualitatea cuprinde note diferențiate.

În trecut pedagogia nu ținea seamă de structura ind. ci pleca dela considerații dinafară, străine. De aceea, șc. din tr. era silnică. Aceasta își fixase mai întâiu scopul, apoi a silit individualitatea să i se adapteze. Șc. nouă pleacă dela structura individuală, deci ține seama de însușirile individuale. Șc. de astăzi face educația copilului ținând seama de ce există în sufletul său. De aci a ieșit necesitatea individualizării învățământului — care intră în cadrul șc. active. Șc. din tr. era *instructivă*, cea de azi este *educativă*. Totuși există școli cari nu se împacă cu individualizarea. Așa sunt: șc. *selectivă franceză* și șc. *unică democratică*, care cere educația pt. toți la fel, fără să se țină seama de aptitudini.

Critica ce se aduce individualizării este: 1. De-asupra individului stă statul sau cultura. Dacă nu ținem seama de acestea, individul nu se poate integra statului și culturii acestuia și 2. Copilul trebuie pregătit pt. o profesiune socială, pe care i-o indică statul.

Cei cari susțin individualizarea se apară: 1. Nu pot exista două pedagogii: a) a naturii și b) a culturii. Ar fi ceva fără sens, fără logică, ceva absurd și 2. Profesiunea nu este scop al educației.

Pt. a cunoaște structura individuală ne folosim de *experiment și observație*, la cari adăugăm și *testul*. Greutatea în experiment este *interpretarea*. Întru cât aci e vorba de număr și măsură (număr = ceva precis, determinat; măsură = ceva neprecis) e vorba și de eroare. Măsura implică eroarea. Învățătorul fiind în contact permanent și direct cu copilul își poate forma, însuși tehnica necesară unei juste aprecieri.

Conf. a doua: „Ce este structura personală? (eu, individualitate și personalitate).

Obișnuit se face confuzie între eu și personalitate și între

individualitate și personalitate ca și între intuiție și percepție, în psihologie. Aceste noțiuni trebuiesc lămurite. Piatra este o individualitate, dar nu este o pers. Aceasta din urmă presupune un efort voluntar, pe când despre cea dintâi nu se poate spune așa ceva. Pers. este un *tot*; individualitatea o parte din acest tot, iar *eul* este ceva nedefinit. Este o *tendință* spre structuralizare. Din eu și prin eu trec toate fenomenele de viață spirituală. Eul este permanent. Când îi dăm *conținut* avem pers. Ce este individualitatea? Ceia ce este individul la o dată oarecare în munca lui spre desăvârșire. Individ., ca și eul este dată, pe când pers. se formează pe bază de cultură. Scopul educației, la noi, trebuie să fie: formarea personalității. În Franța scopul educației este cultura, în Rusia este un scop social, în Italia unul naționalist, etc.

Idealul naționalist exclude idealul pers. pe când idealul pers. implică idealul naționalist.

Unii ped. susțin că pers. trebuie să fie morală. Greșit, pentru că pers. implică în sine morală. Deci formarea caracterului moral nu poate fi un scop al educației, pt. că această educație nu epuizează toate tendințele omului. Personalitatea trăește prin colectivitate și invers.

Conferențiar: Apostol D. Culea.

Conferință: „Aspecte din școala italiană.“ (Prima conf.).

Pedagogii italieni sunt iraționali, ca și ped. ruși. La baza educației preconizată de ei stau anumite elemente politice. Tineretul este crescut în anumite concepții, pt. a duce mai departe destinele Italiei. Creatorul educației italiene este Geovani Gentili.

În Educație înv. folosește observația (ped. Italieni sunt intuiționiști). Inv. trebuie să cunoască pe copil.

Italianii țin la tradiția și la cultura lor, care se vede la tot pasul, în operele lăsate de înaintași.

Inv. acordă mare interes folklorului, care reprezintă tradiția. Șc. este un coridor prin care bunurile cult. dela oraș trec la sat și invers.

Italia naționalistă este credincioasă. De aceea în șc. primare se acordă mare importanță studiului religiei, pe care o predă înv. Lozinca italienilor este: „*a crede, a te supune, a lupta.*“

De asemenea se acordă mare importanță *educației artistice*. Jumătate din orele de clasă sunt consacrate educ. artistice, care

constă din : recitări de poezii, cântece, plăci de pathefon, radio, etc. Ei dau apoi multă atenție „orei de recreație“ (noi îi zicem — unii — șezătoare), în timpul căreia elevii își confecționează materialul didactic necesar la predarea lecțiilor. De asemenea se instituie între elevi concursuri.

Pentru ca învă. (de ori unde), să poată face o astfel de educație, nu-i este suficientă cultura pedagogică; îi trebuie și o cultură generală frumoasă. Cultura unui popor progresează doar ținând seama de etnic și credință.

A doua conferință: „Metoda școală în cultura poporului.“

Educația tinerilor și a tinerelor trebuie să se facă din cea mai fragedă vârstă; în grădinile de copii, cari actualmente sunt neglijate. Trebuiește apoi reorganizat învățământul — respectiv cursul complementar — pt. completarea și desăvârșirea educației acestui tineret. În șc. pr. să se facă educație profesională elevului (sic.) pt. a ajunge meseriile în mâinile românilor.

În școlile de meserii dela oraș sunt mai mult copii dela oraș. Dela sate sunt f. puțini.

Cultura tinerilor, înafară de șc., o mai formează și: cursurile de adulți, căminurile cult., premilităria, Astra, șezătorile, etc. Nu-i de-ajuns. Trebuieesc înființate așa numitele școli țărănești. Acestea vor trebui să aibă un caracter de permanență, pt. că instituțiile amintite lucrează cu intermitență. Aceste școli vor avea un caracter practic, întru cât prin conf. nu se poate face educarea tineretului. Să se îmbine teoreticul cu practicul. Tinerii cari se înscriu la șc. țărănească vor fi catalogați; vor avea carnete pt. însemnări. Va fi ordine, disciplină și frecvență regulată. Tinerii vor executa diferite lucrări ca: împletituri din pae, din nuele, papură, etc. Pt. completarea cult. teoretice se vor angaja discuții libere, între învă. și tineri.

Astfel de școli au experimentat dnii: Mircea Ispir (la Plătărești-C. Albă), Stanciu Stoian (la Fierbinți), Ion Mihalache (la Topoloveni), etc. Rezultatele sunt admirabile. Bine înțeles pt. reușita lor trebuie o armonioasă conlucrare între toți intelectualii satului. Dacă această conlucrare nu există, nu se poate face nimic.

Tot în aceste școli se va face educația gospodărească și culinară a femeii.

Conferențiar: J. Nisipeanu.

Conferință: „Școala psihologică.“ (Prima conferință).

Principiul fundamental al școlii moderne este cel psihologic. Adecă școala să se potrivească cu firea copilului. Teoretic — la noi — școala a fost modificată în acest sens. În practică însă suntem departe de realizarea acestui principiu. Cauzele: 1. Vechile prejudecăți ale conducătorilor școlii vechi și 2. Concepții greșite, de natură etică și socială. Acestea trebuiesc dărâmate.

Pedagogia ne cerea până acum să mergem dela concret la abstract, dela simplu la compus. E greșit, pt. că în mintea copilului raportul este invers: ceia ce este complicat, pt. el, este simplu. De ex.: copilul desenează global, nu parțial, etc. Evoluția sufletească la copil merge dela complicat la simplu. În virtutea acestui principiu la cetire se cer povestiri lungi, iar la aritmetică tablouri sintetice. Pentru a ne convinge de temeinicia acestei susțineri e de-ajuns a ne aminti că noi înșine cetim cărți grele, pe cari la început nu le înțelegem. Revenim asupra lor. Apoi lă-săm subconștientul să lucreze, să cristalizeze noțiunile neclare. Acelaș proces psihic se întâmplă și în mintea copilului; așa că nu trebuie să ne așteptăm, dela el, la rezultate strălucite, imediate.

Un principiu tot fundamental al șc. vechi a fost *intuiția*. S'a crezut că prin acesta se ajunge la noțiuni. Și acest principiu e greșit. În realitate dela și prin noțiuni se ajunge la intuiție. Concluzia? Să folosim, în învățământ, cât mai mult *povestirea*.

A doua conf. (continuarea conferinței întâia).

Când vrei să vizitezi ceva: o fabrică, un atelier, o bibliotecă, o pinacotecă, un muzeu, etc., e bine ca, în prealabil, să citești ceva despre ele, ca să știi ce să observi mai mult. Sunt atâtea lucruri pe cari nu le-am văzut și nu le vom vedea niciodată (de ex: mșcările pământului, animalele din alte vremi, animalele și plantele exotice, etc.), cu toate acestea avem noțiuni despre ele, ba le și predăm elevilor. Ceia ce ne ajută să cunoaștem lumea este *spiritul de observație*. Pe acesta trebuie să-l dezvoltăm la copil. Pentru aceasta trebuie să înlăturăm din învățământ, metoda expozitivă și chiar și cea socratică și să creiem o metodă nouă, rezultată din contopirea acestora două. Să punem elevului întrebări ca acestea: cine știe? cine a văzut? cum era? unde ai văzut? ca să poată povesti. Elevul trebuie lăsat să în-

trebe și el. Spiritul de observație se dezvoltă cu ajutorul povestirii.

Conferențiar: I. M. Nestor.

Conferința: „Studiul individualității școlare.”

Di I. M. Nestor ne-a făcut o conferință extrem de interesantă. Conferința d-sale a fost din domeniul pedagogiei experimentale și nu poate fi rezumată. Dsa ne-a prezentat toate aparatele necesare examenului antropometric al elevului. Ni le-a descris. Le-a utilizat în fața noastră completând o fișă întocmită de către dsa. S'a dat și cursiștilor câte un ex., pe care l-au completat odată cu conferențiarul.

Aparatele necesare ex. antropometric sunt: 1. Toaza (pt. măsurat talia); 2. Cântar de persoane; 3. Spirometru (pt. capacitatea pulmonară); 4. Dinamometru (pt. forța mușchilară); 5. Metru panglică (pt. perimetrul toracic); 6. Scăunelul (de 30 cm.); 7. Sticluța cu spirt (pt. desinfectat aparatele după fiecare utilizare) și 8. Fișa antropometrică.

Examenul antropometric are două faze: 1. Măsurarea propriu zisă și 2. Interpretarea datelor obținute. Aceasta din urmă este mai importantă.

Conferențiar: Șt. Bârsănescu, prof. univ. Iași.

Conferința: „Școala primară și direcțiile ei de conducere.” Totul în lume este schimbător. Noi înșine ne schimbăm. Nu suntem ce am fost și nu vom fi ce suntem. Aceasta este legea evoluției. Școala încă este supusă acestei legi. Șc. pr. înainte de războiu era uniformă. Toți copiii trebuiau să primească acelaș bagaj de cunoștințe. Această șc. se inspira din teoria liberalistă. După războiu șc. pr. se diferențiază, acomodându-se individualității copilului. Astfel au luat naștere școli pt. elevi normali, supradotați și sub normali. Paralel cu acestea au luat ființă *clasele de lichidare* (pt. acei cari n'au fost în stare a termina clasa șaptea cu camarazii lor); *de stimulare* (pt. elevii cari au rămas în urmă cu materia); *clase pentru elevii debili* (un fel de magazine, fără pereți, unde sunt instruiți copiii debili).

Aceste schimbări în câmpul școlii se datoresc curentului neo-liberalist. Aceste schimbări au avut repercursii și asupra școlii românești.

Școala de dinainte de războiu era o școală a instrucției. Ea

a stat sub concepția filozofică a „iluminismului,” după care învățătorul a fost numit „luminător.”

Șc. de după războiu este o șc. a educației. Ne dă câteva exemple de lecții tratate după principiile școlii noi. Un ex.: O lecție de memorizare: poezia este citită de învăț., de un elev, declamată de un mare artist la pathefon, cântată de un mare artist tot la pathefon. La sfârșit elevii trebuie să aștearnă pe hârtie impresiile. Lucrurile acestea se petrec aiurea. La noi, pe când?

Conferențiar: Ilie Popescu Teiușan, dir. șc. norm. Craiova.

Conferința: „Evoluția morală a copilului.” (Prima conf.).

Nu e de-ajuns să cunoaștem o regulă de viață morală pt. ca să o și punem în practică. Din contră cu cât o cunoaștem mai bine n’o aplicăm. Sunt epoci în cari viața morală este pe un pedestal mai ridicat și invers.

Pentru a putea face educație morală trebuie să schimbăm metoda de până acum. Să cercetăm problema din punct de vedere psihologic.

De această problemă s’au ocupat, pe larg, doi pedagogi de seamă: 1. Durkheim și J. Piaget.

Durkheim crede că societatea nu este o realitate formată din voințele indivizilor, după cum cred majorit. ped., ci este ceva pe de-asupra indivizilor. Fără soc. nu putem să fim ceia ce suntem. Aceasta ne formează și-i rămânem tributari toată viața. Individul prin ambițiile sale, caută să distrugă unitatea socială, dar societatea îl silește să-și tempereze vrerile, să ise adapteze. Copilul nu are în el înăscute forțele cari să-l ajute să se integreze în societate. În acest scop trebuie să i se facă educație. Trebuie să i se smulgă din suflet egoismul, ambiția, et. Lucrul acesta revine adultului. Acesta îl poate face cu atât mai ușor, cu cât copilul este f. ușor sugestionabil.

J. Piaget s’a aplecat migălos asupra manifestărilor spontane ale copiilor. A ascultat și a cercetat mărturisirile lor. I-a urmărit, fără ca ei să știe, în jocul lor cu bilele, pt. a determina cauzele jocului dat bile unui copil de 3-4 ani. Acesta s’a jucat cu ele, dar n’a respectat nici un fel de regulă. Mai târziu respectă anumite reguli, dar acestea le consideră doar pt. el. Abia după 7 ani observă că regulile sunt pt. toți, nu numai pentru el. Piaget crede că regulile de conduită morală în viață nu vin numai dela adulți ci și din contactul copiilor între ei.

(*Va urma*).

M. Moldovan.

Recenzie

asupra romanului „1907“

de C. Petrescu

Editura „Cugetarea“

Romanul social își îmbogățește patrimoniul prin apariția romanului „1907“, opera cunoscutului autor Cezar Petrescu, care intenționează, ca după ciclul celor trei romane: „Luceafărul“, „Nirvana“ și „Carmen Seculare“, în cari ne-a prezentat viața lui Mihail Eminescu, să ne redea într'un ciclu tot de trei romane și anume: „1907“, „Noi vrem pământ“ și „Pământ, mormânt“, starea socială a țaranului român, în preajma revoluției dela 1907, cari doriau să devină proprietari de pământ.

Primul roman din această trilogie „1907“, își începe acțiunea cu tabloul expoziției jubiliare din parcul Carol, din București, unde orașenii și proprietarii din cuprinsul țării, vin s'o viziteze și să se plimbe în acelaș timp. Petrecerile și huzurul acestor vizitatori, atrage atenția țaranilor sfioși, cari numai întâmplător pot vedea această expoziție.

Printre vizitatori se numără și o familie de boieri moldoveni, familia boierului Iordache Cumpătă, din ținutul Neamțului, boieri înstăriți, legați de glie, și de țărani, prin tradiție reprezentanți ai vechei boierimi. Ginerele lui Iordache Cumpătă, Dimitrie Petreanu fiu de țăran din ținutul Romanaților, crescut și educat de o familie din București Gojan, ajuns inginer agronom și director al unei școli de agricultură, căsătorit cu o fiică a lui Iordache Cumpătă, își avea partea sa de contribuție la această expoziție, prin expunerea unor produse ale câmpului, într'un pavilion din parcul „Carol“.

La această expoziție pătrunde și credincioasa slugă a boierului Cumpătă, Toader Gliga, care se minunează nu atât de produsele expuse, ci mai ales de petrecerile boierilor. El se întorcea

dela alt ginere al boierului, din Muntenia, unde dusesese niște boi și acum sfios pătrunsese în parcul expoziției. Se bucură, când își întâlnește stăpânii, cărora le comunică vești îngrijorătoare dela Târnăuca, moșia ginerelui și în special se bucură când îl vede pe Adrian, fiul lui Dimitrie Petreanu, elev de liceu, cu pretenții de adolescent. Smaranda Cumpătă, soția lui Iordache Cumpătă, cu cele două fiice măritate, își fac cumpărături din București. Fire severă în aparență își iubește familia și în special nepoții. Voeste ca Adrian să nu se simtă stingherit în București și-i dă bani, ca să se distreze. Familia Petreanu face în București o vizită Paulei Gojan fiica protectorului lui Petreanu și colegă din timpul studiilor dela Paris. Aici, Petreanu regăsește pe vechii camarazi, întorși din străinătate, discutând politică și neinteresându-se de soarta celor mulți și oropsiți. Nici Olga, soția lui Petreanu, nici Adrian care își găsisse un prieten pe Cocârț Osan și nici chiar Dimitrie, nu se simt bine în mijlocul acestor oameni inactivi și blazați. Bătrânii Cumpătă întorși la Zapodia, moșia lor, își reiau ocupațiile zilnice, mulțumiți de viața tihnită și îndestulată, pe care le-a hărăzit-o Pronia, cu boieri și țărani sănătoși și voioși. Iordache Cumpătă se îngrijește de câmp, iar Smaranda Cumpătă, femeie serioasă și grijulie în ale gospodăriei, este ocupată în timpul verii, cu mosafirii pe cari îi are, o întreagă „jivălanie“, cum o numeau ei, formată din nepoți, nepoate și chiar copii de ai cunoscuților, dela cei mai mici până la cei mai mari. Pentru acești „jivălăniști“ voioși, clădise Iordache Cumpătă o casă nouă, pe lângă clădirile bătrânești. Toată vara, Cucoana Smaranda se îngrijea, ca să facă cât mai plăcută, viața acestei colonii de copii. În plus, purta grija fiicelor, ginerilor și a soțului, pe care îl ajuta în ale gospodăriei și se bucura împreună cu el, când recolta era bogată și se neliniștea, când recolta era slabă. Printr'un moment de neliniștite trecuse și în vara aceasta, când a dat o ploaie cu grindină, care a distrus recolta boierilor megieși și mai ales puțină recoltă a țărănilor. Dar s'a bucurat, când a auzit dela soțul său, că mănoasa lor recoltă a rămas neatinsă. Boierul ferit de pedeapsa Dumnezeiască, promite țărănilor că îi va ajuta. Ba mai mult, primește la muncă, pe moșia sa și pe țărani de pe moșia fratelui său mai mare, frate care nu seamănă de fel cu Iordache Cumpătă, căci acesta era lipsit de suflet și specula pe țărani, ca și ceilalți arendași străini, Evrei în majoritate, pripășiți pe la moșiile boierilor, plecați în străinătate, cum era spre exemplu Evreul Solomonică, arendaș al mo-

șiei Stănișoara, al cărei proprietar Octav Udrea nu se întorsese din străinătate, unde era căsătorit de zece ani, spre nemulțumirea țăranilor aduși la sapă de lemn, din cauza lăcomiei sugătoare de sevă a evreului arendaș. Acelaș necaz îl încerca și boierul lordache Cămpătă, care cunoscuse timpuri bune la Stănișoara, când trăiau părinții lui Octav, bătrânii Udrea, cu care erau prieteni.

Secerișul e în toiu la Zapodia. Stăpâni, slugi și copii sunt preocupați și veseli de munca rodnică. Slugile muncesc cu plăcere, gândind că vor avea și ei de toate prin dărnicia stăpânilor. În acest timp de muncă încordată, se anunță boierul Octav Udrea, care venea în țară împreună cu soția și cumnatul său, un căpitan din armata colonială. Sunt găzduiți de familia Cumpătă, căci la Stănișoara lordache Cumpătă, dus să înștiințeze pe arendaș, nu mai cunoaște gospodăria de altădată. Casă și dependențe, în cei zece ani de arendă ai evreilor Gutmann și Solomonică, căpătaseră pecețile ruinii. Până la o refacere parțială a gospodăriei, Octav Udrea cu familia, trebuia să rămână oaspeții familiei Cumpătă. Se simt bine aici, mai ales că soția lui Udrea, Annie Marie Udrea, fusese colegă de pension, în străinătate, cu Oda fiica lui Cumpătă căsătorită cu proprietarul moșiei „Târăvea”, din Muntenia. Căpitanul Kérgolay, recunoaște în Oda pe fosta colegă și prietenă a surorii sale. Acest căpitan, om cu experiență, căci colindase lumea, se împrietenește și se adaptează imediat, are un ochiu de observator fin, peregrinează zile și ore în preajma Zapodiei și constată starea mizeră, în care se găsește țăranul român, stare pe care o subliniază atunci când sosește la Zapodia Dimitrie Petreanu și se încinge o discuție între ei și mai ales arată această stare cumnatului său Octav Udrea, pe care îl condamnă că prin înstrăinarea lor, țăranii sunt spoliați de către arendași.

Printre mosafirii ce vin la Zapodia, vine și Elena Cazimir, o văduvă, moșierică și prietenă a familiei Cumpătă. Ea se simte atrasă de căpitanul Kérgonlay, în ciuda Odei, care își dă seamă abia acum, că-l iubește și ea pe căpitan. Dar adevărata idilă, care înviorează și mai mult viața patriarhală a Zapodiei, este dragostea ce se înfiripă între Adrian și Irina — fetița unor prieteni — cari după o vară de petreceri, se despart la începerea cursurilor cu speranța că se vor vedea și vara următoare și își vor mai făuri planuri de viitor. Tot în acest sfârșit de vară, autorul ne mai

arată și un iarmaroc, din Târgul Călimanului, unde țărani istoviți de muncă, se duc prin praf și căldură, ca să-și mai însenineze frunțile prin panorămi și circuri. Familia Cumpătă este găzduită de Dimitrie Petreanu. Aici, Toader Gliga, pe când se afla în iarmaroc, stă la taifas cu oameni de prin toate părțile Moldovei și le povestește ce a văzut el la expoziția București, pe care o socotește tot spre folosul boierilor.

Romanul se sfârșeste cu începutul toamnei, cu liniștea Zapodiei prin plecarea jevălanei, iar cucona Smărăndița contemplează la o viitoare vară îmbelșugată și voioasă. „In pridvor, pe scaunul de paiu, stăpâna Zapodiei prăfiră mătăniile între degete. Ochii caută spre câmpurile negre de arătură, spre ușile frecate, spre ferestrele oblonite“.

Cezar Petrescu în „1907“ ne arată starea socială a țaranului român, în preajma revoluției. Pentru a ne arăta cum se înfiripă în sufletul țaranului nemulțumirea pune în contrast două categorii de boieri :

1) Boeri vechi legați de glia stămoșească, iubitori de țărani lor, reprezentați prin Iordache Cumpătă, Stroe Bărlădeanu și Dimitrie Petreanu, care pornit din țărani, hrănit din seva sângelui sănătos, este de partea țaranilor.

2) Boeri streini de sufletul țaranului român, din cauza șederii îndelungate în străinătate, reprezentați prin Damian Cumpătă, Octav Udrea, cari direct sau prin arendași streini, cum sunt Solomonică și Gutmann, storc, spoliază pe țaranul român.

Sunt boieri cari nici nu vor să audă de starea țaranului, cum sunt Asan, Paula Gorjan și alții, cari stau în capitală inactivi în funcțiile lor, discutând numai politică.

Caracterele eroilor sunt bine conturate. Eroii trăesc prin faptele lor și chiar prin numele sugestive date de autor. Spre exemplu : Cumpătă, Udrea, Petreanu, numiri cari indică caracterul eroilor.

Țaranul român este reprezentat prin Teodor Gligore, slugă credincioasă a boierului Cumpătă. In general țărani sunt supuși până la resemnare ; deși își dau seama de viața grea pe cari o duc. Acțiunea romanului este bogat colorată de eroi multipli și de natură, natura patriarhală a Zapodiei. Cu calitățile sale de stilist. C. Petrescu, ne redă admirabile tablouri din natură, cu viața patriarhală, în mijlocul căreia omul acționează, ca o completare a

acestei naturi. Epicul își trăește cu prisosință viața în romanul lui Cezar Petrescu.

Romanul lui Cezar Petrescu are asemănări de fond cu romanul „Răscoala“ al lui L. Rebreanu. Amândouă au ca subiect răscoala țăranilor din 1907. Numai că în romanul lui Rebreanu țăranul este mai nemulțumit, ca în romanul lui C. Petrescu. În „1907“ nu numai că țăranul nu se revoltă în masă, dar nici măcar individual nu este contra boierilor. Găsim eroi asemănători, numai cu alte nume.

Deosebirea între cele două romane, o deosebire mai accentuată din punctul de vedere al acțiunii. Acțiunea romanului „1907“ este mai bogată în tablouri, cu eroi din toate straturile sociale și de toate vârstele. Stilul lui C. Petrescu este mai cald, mai atrăgător; al lui Rebreanu mai calculat mai rece. Limba eroilor, limba moldovenească în genere este împetrișată cu unele ardelenisme. Suntem în așteptarea celorlalte două volume:

„Noi vrem pământ“ și „Pământ mormânt“, cu cari C. Petrescu își încheie trilogia.

BCU Cluj / Central University Library Cluj *Prof. Munteanu.*

REVISTE

Reînvierea. An. I. No. 1. Director: Gh. Târnăveanu. Redactor: G. Belea. Întâmpinăm cu legitimă satisfacție sufletească apariția acestei noi tribune de propagare a slovei și credinței românești, în acest oraș, unde promovarea spiritualității naționale reclamă o cât mai extinsă și prodigioasă afirmare. Ea vine să amplifice vigoarea publicistică existentă, dând năzuințelor de statornicire a demnității etnice, pe aceste plaiuri înstreinate, pulsul unei consfințiri trainice și autoritare. Primul număr definește precis atât competența intelectuală a aparatului redacțional, cât și idealul spre care militează pașii săi hotărâți! Într'o ținută tehnică sobră și îngrijită — cu un conținut selectat din seva celei mai conștiincioase vibrații etnice, ne inspiră, dela început, omagiul și nădejdea în eficacitatea acțiunilor ei din viitor. Reînvierea va contribui prin sinceritatea sentimentelor românești, afirmate în acest număr de început, la adevărata „reînviere“ a elementului etnic din acest colț de țară, în care vitregia vremurilor de obidă a trasat drum adânc și dureros. Ea va fi un izvor de autentică trăire a dreptului istoric, pentru spulberarea tuturor colportărilor vanitoase și în flagrant delict cu adevărul evenimentelor etnice. Va fi, în același timp, un focar de însuflețită inspirație națională — pentru sufletul românesc al acestui județ — în care se simte nevoia unei primeniri și întăriri a conștiinței etnice.

În acest număr, Dl. Gh. Belea, redactorul revistei seamănă în : „Cuvânt înainte“ un călduros apel pentru sprijinirea și încurajarea revistei, relevând importanța sa națională în acest județ, în care se simțea de mult nevoia unei publicații cu caracter de regenerare etnică.

Programul și idealul revistei reies în mod sugestiv, din însăși cuvintele redactorului, pe care le reproducem cu plăcere, pentru hotărârea de fier și selecțiunea sentimentelor românești pe care le cuprinde „Programul nostru? Lupta curajoasă, neprecupețită.“

Idealul nostru ? Replântarea vlăstarelor românești pe ogoarele părinților noștri, dela al căror sân au fost răpiți în plină zi, în plină strălucire a civilizației europene, de către acei „Europeni“ al căror suflet și metode au fost și sunt îmbibate de cel mai autentic asiaticism.“

În articolul : „Problema Românilor din ținuturile secuizate“, de Gh. Târnavăanu, după ce înfățișează situația românilor secuizați, precum și metodele necivilizate întrebuițate de adversarii și prigonitorii de ieri, pentru înstreinarea sufletului românesc din acest județ, relevă mijloacele cele mai ideale prin care se va căuta, în viitor a se soluționa în mod demn și în conformitate cu demnitatea etnică, această dureroasă problemă națională.

Dr. G. Popa Lisseanu în articolul : „Secuții în cronicile medievale“ definește, pe baza documentelor, originea Secuților în Ardeal, precum și diferitele aspecte istorice ale vieții lor în trecut.

Dr. N. Sulică semnează un judicios și bine documentat articol ; „Contribuții la istoria vechimei elementului românesc și a circulației cărții românești în regiunile secuizate“.

Întrebuițând un vast și bine sondat material documentar, Dr. N. Sulică lămurește importante probleme istorice, de-o capitală însemnătate pentru viața noastră culturală și socială din Ardeal.

Mai semnează dnii : Aurel Filimon (Contribuțiuni la vechimea Românilor în Ardeal), I. Hurdubețiu (Ne pierdem graiul, ni se răresc rândurile în secuime), I. Banu (Acțiunea de reromânizare în regiunile secuizate), G. Belea (Horia : interpretul instinctului național) etc.

Păstrându-și și pe viitor aleasa înfățișare — a conținutului său spiritual, Reînvierea va însemna în rândul revistelor din ținuturile secuizate — unul dintre cele mai robuste mijloace de regenerare etnică.

Era Nouă. An. V. No. 7—8. Atât de simbolic intitulată revista Asoc. Inv. din jud. Treiscaune, însemnează, pe lângă un mijloc de promovare a preocupărilor profesionale, un real și în-suflețit aport de afirmare etnică, pe meleaguri constrânse de vitregia scolelor de robie a-și comprima posibilitatea dezvoltării și difuzării graiului și producțiilor spirituale.

În acest număr, semnează dnii : Ștefan Ciomârtan, Vasile Bradovireschi, V. Popovici, Gh. Grozea, N. I. Dumitrașcu, N. Vleja, Dimitrie Danciu și I. Genera (pseudonim ?)

Revista Școlii. An. XIV. No. 9. Organul Asociației Inv. din jud. Botoșani. În articolul : „Se poate ... dacă“, dl V. Luca descrie impresiile și constatările sale, cu ocaziunea unui anchete sociale, făcută într'o comună din jud. Treiscaune, relevând spiritul

de gospodărie rațională observat la țărani cu acest prilej ?

Dl. I. R. Ionescu propune deblocarea și în cadrul inv. primar. Mai semnează dnii: Corneliu Busneanu, Mihail Graur, Al. Petrescu, Adr. P. Gheorghiu, etc.

Școala Albei. An. IV. No. 9. Revistă pedagogică, culturală, socială, a Asoc. Inv. din jud. Alba.

Redactată în satisfăcătoare condițiuni tehnice, materialul acestui număr este inspirat, în general, din preocupări profesionale.

Semnează: D. Sava, I. Raica, Gh. Cucu, I. Morărescu.

„Proză ritmată“ semnează V. Zdrenghea, iar o poezie: „Întâiu Decembrie“, Alexandru Drăghici.

Două epigrame, dintre cari merită reținută: „Unei domnișoare, vârstnice și încrezută“, semnează A. D. P.

Restul: cărți, reviste, note, informațiuni.

A. Șara

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROGRES SI CULTURĂ

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR DIN JUD. MUREȘ.

---

*Apare lunar, afară de Iulie și August, sub îngrijirea
Comitetului Asociației și redactată de un comitet.*

Redactor responsabil:
I. BUTNARIU.

BCU Cluj / Abonamentul anual: Cluj

Pentru învățători — — — — — Lei 100
Pentru comitetele școlare și alte categorii „ 120

Toate manuscrisele, revistele și cărțile de recenzat se vor trimite
pe adresa redacției.

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția și Administrația:
Cooperativa de librărie „Progresul“ Tg.-Mureș.

